

1 skyrius

Amerigas Bonasera sėdėjo Niujorko trečiajame kriminaliniame teisme ir laukė teisingumo – atpildo tiems, kurie taip žiauriai pasielgė su jo dukra, kurie mėgino nuplėšti jai garbę.

Teisėjas, itin grubių bruožų vyras, buvo atsiraitojęs juodos mantijos rankoves, tarytum pasirengęs fiziškai nubausti du jaunuolius, stovinčius priešais jį. Jo veidas dvelkė šalčiu nuo didingos paniekos. Vis dėlto visoje šioje scenoje buvo kažkas netikra – Amerigas Bonasera tai nujautė, bet kol kas dar nesu-prato.

– Jūs elgėtės kaip niekingiausi išsigimėliai, – griežtai pasakė teisėjas.

„Taip taip, – pamanė Bonasera. – Kaip gyvuliai. Tikrų tikriausi gyvuliai.“ Jaunuoliai ežiuku pakirptais žvilgančiais plaukais, nutaisę švariai nugrandytuose taisyklingų bruožų veiduose nusizeminimo ir atgailos minas, nuolankiai panarino galvas.

– Jūs elgėtės kaip laukiniai džunglių žvėrys, – teisėjas varė toliau. – Jūsų laimei, jūs nevertėte tos vargšės merginos lytiškai santykiuoti – būčiau sukišęs jus už grotų dvidešimčiai metų, – teisėjas padarė pauzę, jo akys iš po išpūdingai tankių antakių suktai dėbtelejo į išblyškusį Amerigą Bonaserą, o paskui žemyn į šūsnį priešais jį gulinčių nutarimų dėl lygtinio nepilnamečių

nusikaltėlių paleidimo. Jis susiraukė ir gūžtelėjo pečiais, tarsi priverstas pakeisti savo nusistatymą. Tada prabilo vėl:

– Tačiau atsižvelgdamas į jūsų jaunumą, jūsų švarias biografijas, jūsų puikias šeimas ir įstatymus, kurie didingi tuo, kad nesiekia keršto, aš nuteisiu jus trejiems metams kalėjimo. Lygtinai.

Amerigas Bonasera susitvardė ir jo veide nebuvo matyti neapsakomos nevilties ir neapykantos tik todėl, kad keturiasdešimt metų buvo išdirbęs laidojimo biure. Jo gražioji jauna duktė tebeguli ligoninėje su vielomis sukabintu žandikauliu, o tie du *animales** dabar bus laisvi. Visa tai buvo farsas. Jis matė, kaip laimingi tėvai apipuola savo mylimus sūnelius. Ak, jie visi dabar laimingi, visi šypsosi.

Rūgščiai karti juoda tulžis pakilo Bonaserai į gerklę, prasiveržė pro kietai sukąstus dantis. Išsitraukęs iš kišenės baltą lininę nosinę, jis prispaudė ją prie lūpų. Taip jis ir stovėjo, kai tiedu jaunuoliai netrukdomi nužirglėjo praėjimu tarp suolų, pasitikintys savimi, abejingais žvilgsniais, besišypsą, nė nedirstelėję į jo pusę. Jis leido jiems praeiti ir neištarė nė žodžio, tik vis spaudė baltą švarią nosinę prie lūpų.

Pro šalį dabarėjo tų *animales* tėvai, du vyrai ir dvi moterys – jo paties amžiaus, tik labiau amerikietiskai apsirengę. Susigėdę jie žvilgtelėjo į jį, bet jų akyse buvo keistas triumfuojantis iššūkis.

Nebesusivaldęs Bonasera palinko į tarpusuolio pusę ir kimiu balsu sušuko:

– Jūs raudosite taip, kaip raudojau aš; aš priversiu jus raudoti taip, kaip mane privertė raudoti jūsų vaikai, – nosinę jis dabar laikė prie akių. Atsakovų advokatai, eję būrelio gale, išdidžiai lydėjo savo klientus glaudžiu pulkeliu, apsupusiu tuodu jaunuoliais, kurie buvo begrižtą, tarsi norėdami apsaugoti savo tėvus. Galiūnas antstolis paskubomis pasisuko užtverti eilės, kurioje stovėjo Bonasera, bet to nereikėjo.

* Gyvuliai (it.). Čia ir toliau vertėjo pastabos.

Per visus Amerikoje nugyventus metus Amerigas Bonasera pasitikėjo įstatymais, tvarka ir todėl klestėjo. Dabar, kai jo protas buvo aptemęs nuo neapykantos, o beprotiškos vizijos, kuriose regėjo, kaip nusipirkęs šautuvą nupyskina tuos du jaunuolius, blaškėsi galvoje, Bonasera atsigręžė į žmoną, kuri vis dar nieko nesuprato, ir paaiškino jai:

– Jie mus apmulkina. – Jis patylėjo, o paskiau apsisprendė, nebesibaimindamas, kiek tai gali jam kainuoti. – Dėl teisingumo mes turim pulti ant kelių prieš Doną Korleonę.

♦ ♦ ♦

Pretenzingai išpuoštame Los Andželo viešbučio numeryje Džonis Fonteinas buvo nusigėręs kaip bet kuris kitas pavydo graužiamas vyras. Išsitiesęs ant raudonos sofos, jis gėrė tiesiai iš škotiško viskio butelio, kurį laikė rankoje, o kad burnoje neliktų kartumo, lūpomis siurbė vandenį iš krištolinio kibirėlio su ledo kubeliais. Buvo keturios valandos ryto, ir jis rezgė girtas fantazijas apie tai, kaip užmuš bastūnę žmoną, kai ji parsiras namo. Jeigu ji kada parsiras. Skambinti pirmajai žmonai ir klausinėti apie vaikus buvo per vėlu, o trukdyti kurį iš draugų dabar, kai jo karjera ritosi žemyn, jam atrodė nerimta. Buvo laikai, kai jis būtų juos be galo nudžiuginęs, pakutenęs jiems savimeilę, paskambindamas ketvirtą ryto, bet dabar jis jiems buvo nebeįdomus. Jis mintyse šyptelėjo, prisiminęs, kaip kopiant į viršų Džonio Fonteino bėdos žavėdavo kai kurias didžiausias Amerikos kino žvaigždes.

Gurkšnodamas iš viskio butelio, jis išgirdo, kaip pagaliau trekštelėjo žmonos raktas duryse, bet gėrė tol, kol ji įėjusi į kambarį atsistojo priešais jį. Ji buvo jam tokia nepaprastai graži: angelišku veidu, jausmingomis violetinėmis akimis, trupučiu, bet tobulų formų kūnu. Ekrane jos grožis būdavo padidintas, sudvasintas. Šimtas milijonų vyrų visame pasaulyje buvo įsimylėję Margo Ešton veidą ir klodavo pinigus, kad pamatytų jį ekrane.

– Kur, po velnių, buvai? – paklausė Džonis Fonteinas.

– Pasidulkinti, – atšovė jinai.

Ji apsiriko: jis nebuvo toks girtas, kaip jai pasirodė. Jis pašoko iš už staliuko ir griebė ją už gerklės, bet atsidūrus prie to stebuklingo veido, tų gražių violetinių akių, pyktis jam išgaravo, ir jis vėl pasidarė bejėgis. Ji padarė klaidą – pašaipiai šyptelėjo – ir pamatė, kaip jis užsimoja kumščiu.

– Tik ne į veidą, Džoni, aš filmuojusi, – suspiegė jinai.

Ji juokėsi. Jis smogė jai į pilvą, ir ji pargriuvo ant grindų. Jis užvirto ant jos. Margo žiopčiojo gaudydama orą, ir jis užuodė gaivų kvapą, sklindantį jai iš burnos. Jis ėmė talžyti ją per rankas, per įdegusias, švelnias it šilkas šlaunis. Jis kėlė ją taip, kaip kadaise snargliuotus mažesnius už save vaikėzus, kai dar buvo padauža paauglys Niujorko „Velnio virtuvėje“. Tai buvo skausminga bausmė, nepaliekanti ilgalaikių pėdsakų – išklibintų dantų ar suknežintos nosies.

Mušė jis ją nepakankamai skaudžiai – jam neužteko jėgų. O ji iš jo kikenė. Ji tysojo ant grindų, brokato suknelė buvo užsismaukusi jai virš šlaunų.

– Nagi, įkišk, – nustojusi kikenti vis šaipėsi ji, – įkišk ji, Džoni, iš tikrųjų tu juk to nori.

Džonis Fonteinas atsistojo. Jis nekenė ant grindų gulinčios moters, bet jos grožis atstojo stebuklingą skydą. Margo pasirito grindimis ir stryktelėjusi kaip šokėja atsistojo priešais jį, o paskiau ėmė pašaipiai šokti lyg maža mergytė, dainuodama:

– Džonis niekad manęs neskriaudė, Džonis niekad manęs neskriaudė, – o paskui rimtai, bemaž liūdnei tarė: – Tu, vargšas kvailas šunsnuki, – tu daužai mane per pilvą kaip kokį vaikiščią. Ak, Džoni, tu visuomet liksi bukas romantiškas italiūkštis – tu net myliesi kaip vaikas. Tu vis dar manai, kad barškinimasis iš tikrųjų panašus į tas kvailas daineles, kurias tu kadaise dainuodavai, – ji papurtė galvą ir tarė: – Vargšelis Džonis. Sudiev, Džoni.

Ji nuėjo į miegamąjį, ir jis išgirdo, kaip ji pasuka raktą spynoje.

Džonis sėdėjo ant grindų, susiėmęs veidą rankomis. Jį apėmė koki, žeminanti neviltis. Vis dėlto visuomenės padugnėms būdinga tvirtybė, padėjusi jam išlikti Holivudo džiunglėse, privertė jį pakelti ragelį ir iškviesti taksi, kad nuvežtų jį į oro uostą. Vienas žmogus gali jį išgelbėti. Jis grįš į Niujorką. Jis grįš pas vienintelį žmogų, kuris turi jam reikalingos galios, išminties ir meilės, kuria jis vis dar pasikliauja. Pas savo krikštąvį Korleone.

♦ ♦ ♦

Kepėjas Nazorinis, rubuilis ir įrudęs, kaip ir tie dideli itališkos duonos kepalai, kuriuos kepė, rūščiu žvilgsniu varstė žmoną, savo tekentiną dukrą Kateriną ir savo pagalbininką Enzą. Šis jau buvo apsirengęs karo belaisvio uniformą, užsidėjęs ant rankovės raištelį su žaliomis raidėmis ir baiminosi, kad dėl šios scenos pavėluos pranešti vadovybei grįžęs į Gubernatoriaus salą. Būdamas vienas iš daugelio tūkstančių Italijos armijos belaisvių, kurie, davę garbės žodį, kas dieną buvo išleidžiami dirbti Amerikos įmonėse, jis gyveno nuolatinėje baimėje, kad šis leidimas bus atimtas. Taigi toji dabar vaidinama nedidelė komedija jam buvo rimtas reikalas.

– Nuplėšei garbę mano šeimai? – rūščiai klausė Nazorinis. – Davei mano dukrai nedidelį ryšulėlį, kad prisimintų tave dabar, kai karas pasibaigė ir tu žinai, jog Amerika spirs tau į šikną taip, kad vėl atsidursi savo suknistame Sicilijos kaime?

Enzas, žemas, kresnas vaikinas, pridėjo ranką sau prie širdies ir kone su ašaromis akyse, tačiau išmintingai pasakė:

– *Padrone**, prisiekiu Švenčiausiaja mergele Marija: aš niekad piktam nepasinaudojau jūsų gerumu. Aš myliu jūsų dukterį su didžiausia pagarba. Aš prašau jos rankos su didžiausia pagarba. Aš žinau, kad neturiu teisės, bet jeigu mane išsiųs atgal į Italiją, aš niekad negalėsiu grįžti į Ameriką ir niekad negalėsiu vesti Katerinos.

* Šeimininke (it.).

Nazorinio žmona Filomena prašneko apie tai, kas svarbiausia.

– Baik visas šias kvailystes, – paliepė ji savo rubuiliui vyrui. – Tu juk žinai, ką turi padaryti. Išsaugok Enzą čia, nusiųsk jį pasi-slėpti pas mūsų pusbrolius Long Ailande.

Katerina ašarojo. Ji jau dabar buvo apkūni, negraži, o panosė-je jai kalėsi neryškūs ūsai. Ji niekuomet negaus tokio gražaus vy-ro kaip Enzas, niekad nesusiras kito vyro, kuris su tokia pagarbia meile liestų slapas jos kūno vieteles.

– Aš išvažiuosiu gyventi į Italiją, – klykė ji tėvui. – Aš pabėg-siu iš namų, jei neišsaugosi Enzo čia.

Nazorinis veriamai ją nužvelgė. Ta jo duktė smaila prie bernų. Jis pats matė, kaip ji braukė savo atsikišusiais sėdmenimis Enzui per šlaunis, kai tas spraudėsi pro ją, norėdamas sukrauti iš kros-nies ištrauktus karštus kepalus į krepšius. „Jaunasis nenaudėlis pašaus savo karštą kepalą į jos krosnį, – dingtelėjo Nazoriniui ne-padori mintis, – jeigu nebus imtasi reikiamų priemonių. Reikia išlaikyti Enzą Amerikoje ir padaryti jį šios šalies piliečiu. O orga-nizuoti tai tegali vienas žmogus. Krikštatėvis. Donas Korleonė.“

♦ ♦ ♦

Visi šie žmonės ir dar daugybė kitų gavo prašmatnius pakvietimus į panelės Konstancijos Korleonės vestuves, įvyk-siančias paskutinį 1945 m. rugpjūčio šeštadienį. Nuotakos tėvas, Donas Vitas Korleonė, niekad nepamiršdavo savo senų draugų ir kaimynų, nors pats dabar gyveno didžiuliam name Long Ai-lande. Sutuoktuvių ceremonija vyks tame name, o linksmybės tęsis visą dieną. Niekas neabejojo, kad šventė bus įspūdinga. Ka-ras su japonais ką tik baigėsi, tad baimė, graužianti dėl armijoje kovojančių sūnų, niekam neaptemdys šių linksmybių. Kur, jei ne vestuvėse, žmonės galės parodyti savo džiaugsmą?

Taigi tą šeštadienio rytą Dono Korleonės draugai virtinėmis patraukė iš Niujorko jo pagerbti. Jie nešėsi kreminius vokus,

prikimštus dolerių vestuvinei dovanai, nė vienas nebuvo įdėjęs čekio. Kiekviename voke vizitinė kortelė rodė dovanotojo asmenybę ir jo pagarbą Krikštatėviui. Tikrai pelnytą pagarbą.

Donas Vitas Korleonė buvo žmogus, į kurį visi kreipdavosi pagalbos ir niekad nelikdavo apvilti. Jis nedalydavo tuščių pažadų ir baisiai nesiteisindavo, girdi, jam rankos surištos galingesnių šio pasaulio jėgų nei jis pats. Jis nebūtinai turėjo būti tavo draugas, jam buvo nė motais, kad neturi kuo jam atsilyginti. Iš tavęs reikalavo tik viena: kad tu, *tu pats*, reikštum jam savo draugiškumą. O tuomet, kad ir koks neturtingas ar bejėgis būtų prašytojas, Donas Korleonė jautriai reaguos į jo bėdas, ir niekas jam nesutrukdytų išvaduoti žmogelį nuo jų. O kuo jam atsidėkoti? Draugyste, pagarbiu „Dono“ titulu, retkarčiais kiek šiltesniu kreipiniu – „Krikštatėvi“. Dar galbūt vien tam, kad parodytumei pagarbą, nieku gyvu ne jo pasipelnymui, kokia kuklia dovanėlė – ąsočiu naminio vyno ar kraitele pipirais apibarstytų taralių, specialiai iškeptų jo kalėdiniam stalui papuošti. Geros manieros ir tiek buvo pareikšti, kad esi jo skolininkas, ir, savaime aišku, jis galėjo kada panorėjęs užsukti pas tave ir paprašyti, kad atlygintumei skolą kokia menkute paslauga.

Dabar, šią neeilinę – jo dukters vestuvių – dieną, Donas Vitas Korleonė stovėjo savo namų Long Biče tarpduryje ir sveikino svečius, kuriuos visus pažinojo ir kuriais visais pasitikėjo. Dažnas už sėkmingai susiklosčiusį gyvenimą turėjo būti dėkingas Donui, tad jautėsi galįs šia intymia proga vadinti jį „Krikštatėviu“ į akis. Net svečius aptarnaujantys žmonės buvo jo draugai. Barmenas buvo senas jo bičiulis, kurio vestuvinė dovana buvo visi gėrimai ir jo paties profesionalūs įgūdžiai. Oficiantai buvo Dono Korleonės sūnų draugai. Valgius ant sode padengtų pobuvių stalų pagamino Dono žmona su savo draugėmis, o patį akro ploto sodą ryškiomis girliandomis nukabinėjo ir išpuošė nuotakos draugės.

Donas Korleonė pasitiko visus – turtuolius ir skurdžius, galingus ir nuolankius – rodydamas vienodą meilę. Nė į vieną jis nežiūrėjo iš aukšto – toks buvo jo charakteris. O svečiai taip garsiai žavėjosi, kaip puikiai jis atrodas su smokingu, kad nepatyręs stebėtojas lengvai galėjo pamanyti, jog pats Donas ir yra laimingasis jaunikis.

Prie durų greta jo stovėjo du iš trijų jo sūnų. Į vyriausiąjį, krikštytą Santinu, bet visų, išskyrus tėvą, vadinamą Soniu, vyresnio amžiaus italai žvelgė šnairai, jaunesnieji – susižavėję. Kaip pirmos kartos italų kilmės amerikietis, Sonis Korleonė buvo aukštas, metro aštuoniasdešimties centimetrų ūgio, o vešlių garbanotų plaukų kupeta darė jį dar aukštesnį. Jis buvo apkūnaus Kupidono veido, taisyklingų bruožų, tik putlios lanko formos lūpos buvo goslios, o skeltas smakras kėlė kažkokį keistą nepadorų įspūdį. Jis buvo tvirto lyg buliaus sudėjimo, ir niekam nebuvo paslaptis, kad gamta jį taip dosniai apdovanojo, jog kankinė jo žmona vestuvinio guolio bijojo taip, kaip kadaise eretikai kankinimų suolo. Ėjo kalbos, kad kai jaunystėje jis lankydavosi liūdno šlovės namuose, net drąsiausios ir labiausiai užkietėjusios *putain**, su pagarbia baime apžiūrėjusios jo masyvų instrumentą, reikalaudavo mokėti dukart daugiau.

Čia, vestuvių pokilyje, kelios jaunos plačiastrėnės, plačiaburnės ištekęjusios moteriškės nužiūrinėjo Sonį Korleonę šaltomis, pasitikinčiomis akimis. Tik šią dieną jos veltui gaišo laiką. Nors vestuvėse buvo jo žmona su trimis mažais vaikais, Sonis Korleonė taikėsi į savo sesers vyriausiąją pamergę Liuciją Mančini. Šiai merginai tai buvo puikiai žinoma; pasipuošusi rausva suknele, su gėlių tiara žvilgančiuose juoduose plaukuose ji sėdėjo sode prie stalo. Per pastarąsias pasirengimo vestuvėms savaites ji flirtavo su Soniu, o šį rytą prie altoriaus spustelėjo jam ranką. Iš merginos daugiau tikėtis nė negalėjai.

* Kekšės (pranc.).

Jai buvo nė motais, kad jis niekad netaps tokiu didžiu žmogum, koku pasidarė jo tėvas. Sonis Korleonė turėjo tvirtybės, turėjo drąsos. Jis buvo kilnus, ir jį pažinoję teigė, kad jo širdis tokia pat didelė, kaip jo instrumentas. Tačiau jam stigo tėvo nuolankumo, be to, jis buvo greito, karšto būdo ir todėl darydavo klaidingų sprendimų. Nors buvo didelis pagalbininkas tėvui jo versle, daug kas abejojo, ar jis paveldės tą verslą.

Antrasis sūnus Frederikas, vadinamas Fredu, buvo vaikas, kokio kiekvienas italas meldžia šventųjų. Pareigingas, ištikimas, visada pasirengęs padėti tėvui, trisdešimties metų sulaukęs vis dar gyveno su gimdytojais. Jis buvo žemas ir storas, negražus, bet kaip ir visi šeimoje su Kupidono galva: garbanotų plaukų šalmu virš apskrito veido ir lanko formos lūpomis. Tik Fredo lūpos buvo ne goslios, o panašios į granitą. Paniurėlis Fredas vis dar buvo ramstis savo tėvui, niekuomet su juo nesiginčijo, niekad nepadarė jam gėdos įsiveldamas į skandalingas istorijas su moterimis. Nepaisant visų šių dorybių, jis neturėjo to asmeninio patrauklumo, tos gaivališkos jėgos, taip reikalingos žmonių vadovui, tad niekas nesitikėjo, kad ir jisai paveldės šeimos verslą.

Trečiasis sūnus Maiklas Korleonė, užuot stovėjęs su tėvu ir dviem broliais, sėdėjo prie stalo pačiame nuošaliausiame sodo kampe, bet ir čia negalėjo išsisukti nuo šeimos draugų dėmesio.

Maiklas Korleonė buvo jauniausias Dono sūnus ir vienintelis vaikas, nepaklusęs galingojo tėvo norams. Jo veidas nebuvo masyvus ir panašus į Kupidono, kaip kitų vaikų, o juodi it degutas plaukai buvo bemaž tiesūs. Jo oda buvo šviesiai rusva, merginai ji būtų labai tikusi. Jis buvo gražus, bet jo grožis buvo kažkoks trapus. Tiesą sakant, vienu metu Donas nerimavo dėl savo jauniausiojo sūnaus vyriškumo, tačiau jo nerimas atlėjo, kai Maiklui Korleonei suėjo septyniolika.

Dabar jauniausias jo sūnus sėdėjo prie stalo tolimiausiame sodo kampe, tuo parodydamas, kad pats panoro atsiskirti nuo

tėvo ir šeimos. Šalia jo sėdėjo mergina amerikietė, apie kurią visi buvo girdėję, bet kurios niekas lig šios dienos nebuvo regėjęs. Jis, aišku, parodė deramą pagarbą ir pristatė ją visiems vestuvių dalyviams, taip pat ir šeimai. Mergina nepadarė jai įspūdžio. Pernelyg liesa, pernelyg šviesi, veidas kaip moteriai per daug guvus ir išmintingas, o manieros per daug laisvos. Jos pavardė Maiklo šeimos nariams taip pat pasirodė neįprasta – Kei Edams. Jeigu ji būtų pasakiusi jiems, kad jos šeima įsikūrė Amerikoje prieš du šimtus metų ir kad jos pavardė yra plačiai paplitusi, jie būtų nepatikliai gūžtelėję pečiais.

Visi svečiai pastebėjo, kad Donas nekreipia ypatingo dėmesio į šį trečiąjį sūnų. Prieš karą Maiklas buvo jo numylėtinis, ir Donas aiškiai buvo numatęs, kad laikui atėjus jis paveldės šeimos verslą. Jis buvo toks pat santūriai tvirtas ir protingas, kaip ir didis jo tėvas, ir turėjo tą įgimtą instinktą elgtis taip, kad vyrams nelikdavo kitos išeities, kaip jį gerbti. Tačiau prasidėjus Antrajam pasauliniam karui Maiklas Korleonė užsirašė savanoriu į laivyną, nepaisydamas tėvo duoto griežto įsakymo.

Donas Korleonė neturėjo nė mažiausio noro leisti savo sūnui žūti tarnaujant jam svetimai valdžiai. Buvo papirkti gydytojai, įvyko slaptų susitarimų, deramoms atsargumo priemonėms buvo išleista krūva pinigų, bet Maiklui buvo dvidešimt vieneri, ir prieš jo valią nieko nebuvo galima padaryti. Jis išėjo savanoriu, kovėsi Ramiajame vandenyne, tapo kapitonu ir buvo apdovanojamas medaliais. 1944 metais žurnale „Laif“ buvo išspausdinta jo nuotrauka ir dar kelios, vaizduojančios jo žygdarbius. Kai vienas draugas parodė Korleonei tą žurnalą (namiškiai neišdrįso), Donas paniekinamai suniurzgė ir tarė:

– Jis daro tuos stebuklus svetimiams.

Kai 1945 metų pradžioje Maiklą sužeidė, jis buvo demobilizuotas, bet nė neįtarė, kad demobilizacija pasirūpino jo tėvas. Keletą savaičių jis pagyveno namuose, paskui su niekuo nepasi-

taręs įstojo į Dartmuto koledžą Niu Hampšyro valstijos Hano-verio mieste ir išvyko iš tėvo namų. O dabar štai grįžo – į savo sesers vestuves ir parodyti namiškiams būsimąją savo žmoną – amerikoniukštę, panašią į nuskalbą skudurą.

♦ ♦ ♦

Maiklas Korleonė linksmo Kei Edams pasakodamas jai trumpas istorijas apie kai kuriuos spalvingesnius vestuvių svečius. Jį savo ruožtu smagino tai, kad šie žmonės jai atrodė egzotiški, ir kaip visuomet žavėjo jos nepaprastas domėjimasis viskuo, kas jai nauja, lig tol nepatirta ir svetima. Galop jos dėmesį patraukė pulkelis vyrų, apspitusių naminio vyno statinaitę. Tai buvo Amerigas Bonasera, kepėjas Nazorinis, Antonis Kopola ir Lukas Brazis. Su jai įprastu budriu įžvalgumu ji pastebėjo, kad tie keturi vyrai neatrodą itin laimingi.

– Jie ir nėra laimingi, – šyptelėjo Maiklas. – Jie laukia, kol galės pasikalbėti su mano tėvu akis į akį. Prašys paslaugų.

Ir išties buvo nesunku pastebėti, kad visi keturi be perstojo seka Doną akimis.

Tuo metu, kai Donas Korleonė atsistojęs sutikinėjo svečius, tolimajame grįstos alėjos gale sustojo juodas ševrolė. Priekyje sėdintys du vyrai išsitraukė iš švarkų kišenių bloknotus ir, nė negalvodami slapstyti, ėmė užsirašinėti kitų alėjoje stovinčių automobilių registracijos numerius. Sonis atsigręžė į tėvą ir tarė:

– Tie vyrukai tikriausiai farai.

Donas Korleonė gūžtelėjo pečiais.

– Ta gatvė man nepriklauso. Jie gali daryti, ką nori.

Masyvus kupidoniškas Sonio veidas išraudo iš pykčio.

– Šunsnukiai prakeikti – jie nieko negerbia. – Jis nulipo nuo laiptelių ir nuėjo alėja prie juodo limuzino. Piktai prikišo veidą vairuotojui prie pat nosies; šis neišsigando ir atvožęs piniginę parodė žalią tarnybinį pažymėjimą. Nė žodžio netaręs, Sonis

atsitraukė atgal, nusispjovė į užpakalines limuzino dureles ir nuėjo į šalį. Jis vylėsi, kad vairuotojas išlips iš automobilio ir vysis jį alėja, bet nieko neatsitiko. Priėjęs prie laiptų, tarė tėvui:

– Tie vyrukai iš FTB. Jie užsirašinėja visų automobilių numerius. Snargliuoti šunsnukiai.

Donas Korleonė žinojo, kas jie tokie. Artimiausiems ir geriausiems jo draugams buvo patarta atvykti į vestuves ne savo automobiliais, ir nors jis nepritarė kvailam sūnaus pykčio protrūkiui, iš jo bus naudos: nekviesti svečiai bus įtikinti, kad jų buvimas nebuvo laukiamas ir kad jam nebuvo pasiruošta. Taigi pats Donas Korleonė nepyko. Jis jau seniai suprato, kad iš visuomenės susilauki įžeidimų, kuriuos privalai pakęsti guosdamasis tuo, jog šiame pasaulyje ateina laikas, kai net pats nuolankiausias žmogelis – jei tik jis nesnaudžia – gali atkeršyti pačiam galingiausiajam. Tai žinodamas, Donas niekuomet neprarasdavo to savo nuolankumo, kuriuo žavėjosi visi jo draugai.

Dabar sode už namo pradėjo groti keturių instrumentų kapela – visi svečiai atvyko. Donas Korleonė metė įsibrovėlius iš galvos ir nusivedė savo du sūnus į vestuvių pokylį.

Didžiuliame sode dabar buvo šimtai svečių; vieni šoko ant medinės gėlėmis išpuoštos pakyls, kiti sėdėjo prie ilgų stalų, užverstų aštriais valgiais ir didžiuliais ąsočiais su juodu naminiu vynu. Nuotaka, Konė Korleonė, didingai sėdėjo prie specialaus paaukštinto stalo kartu su jaunikiu, vyriausiąja bei kitomis pamergėmis ir pabroliais. Tai buvo kaimiškas senoviško itališko stiliaus renginys. Jis buvo ne Konės skonio, bet ji nusileido, kad vestuvės būtų surengtos pagal „italiūkščių“ papročius, norėdama įtikti tėvui, nes ir taip jau supykde jį išsirinkdama vyrą.

Jaunikis, Karlas Ricis, buvo maišyto kraujo – jo tėvas buvo sicilietis, o motina – iš Šiaurės Italijos; iš jos jis paveldėjo šviesius plaukus ir žydras akis. Jo tėvai gyveno Nevadoje, ir Karlas gavo išvažiuoti iš tos valstijos dėl nedidelių nemalonumų, iškilusių

tarp jo ir įstatymų saugotojų. Niujorke jis susipažino su Soniu Korleone, o per jį – su jo seserim. Donas Korleonė, aišku, nusiuntė į Nevadą patikimus draugus, ir jie išsiaiškino, kad Karlas turėjo nemalonumų policijoje, nes per savo jaunumą neatsargiai elgėsi su pistoletu; nieko rimto, tą dalyką lengvai pavyko užtušuoti, ir jaunuolio biografija liko švari. Be to, jie parvežė išsamių žinių apie legalių lošimo namų veiklą Nevadoje; jos taip sudomino Doną, kad nuo tada jis vis apie tai mąstė. Donas buvo didis dar ir tuo, kad iš visko sugėbėdavo pasipelnyti.

Konė Korleonė nebuvo graži mergina; liesa ir irzli, ateityje žadėjo būti tikra žiezula. Bet šiandien, pasikeitusi nuo baltos nuotakos suknios ir nekantraudama atiduoti savo skaistybę, ji taip švytėjo, kad atrodė beveik gražuolė. Ranką, nuleistą po mediniu stalu, ji laikė uždėjusi ant raumeningos jaunikio šlaunies. Atkišusi kupidoniškas lenktas lūpas, ji tartum siuntė jam bučinį.

Jisai jai atrodė neįtikėtina gražus. Nuo pat mažumės jis dirbo sunkų fizinį darbą po atviru dykumos dangumi, tad dabar jo rankos buvo didžiulės, o smokingas ko neplyšo per pečius. Jis mėgavosi susižavėjimo kupiniais savo nuotakos žvilgsniais ir vis pylė vyno jai į taurę. Jis buvo rafinuotai mandagus jai, tarytum jie abu būtų aktoriai, vaidiną spektaklyje, bet jo akys vis kryo į didžiulę šilkinę piniginę, kurią jaunoji buvo užsikabinusi ant dešiniojo peties ir kuri dabar buvo kimšte prikimšta vokų su doleriais. Kiek jų ten? Dešimt tūkstančių? Dvidešimt tūkstančių? Karlas Ricis šyptelėjo. Tai tik pradžia. Šiaip ar taip, jis vedė nuotaką iš karališkos šeimynos, ir ji privalės juo pasirūpinti.

Svečių minioje jaunas dabišius glotnia, panašia į šeško galva taip pat įdėmiai apžiūrinėjo šilkinę piniginę. Grynai iš įpročio Polis Gatas suko galvą, kaip galėtų nukniaukti tą storą piniginę. Toji mintis jam buvo smagi, bet jis žinojo, kad tai tik tuščios, nekaltos svajos – taip maži vaikai svajoja pamušti tankus žaisliniais pistoletais. Jis stebėjo, kaip jo bosas, pusamžis storulis Piteris

Klemenca, suka jaunas merginas po medinę šokių aikštelę smagios kaimiškos tarantelos kūryje. Nepaprastai aukštas, nepaprastai stambus Klemenca šoko taip meistriškai ir taip įsijautęs, vis ištvirkėliškai atsitrenkdamas kietu pilvu į jaunesnes, smulkesnes savo partneres, kad visi svečiai plojo jam katučių. Vyresnės moteriškos graibstė jį už rankos, kad jas pašokdintų. Jaunesni vyrai pagarbiai pasitraukė nuo pakyls ir plojo į taktą pašėlusiai dūžgiančiai mandolinai. Kai Klemenca pagaliau susmuko ant kėdės, Polis Gatas atnešė jam stiklą ledinio juodo vyno ir nuvalė prakaito išpiltą jupiterišką kaktą savo šilkinė nosine. Gerdamas vyną, Klemenca šnopavo lyg banginis, bet užuot padėkojęs Poliui atžariai jam tarė:

– Nėr ko čia žiūrėti kaip kokiam šokių arbitrai – dirbk savo darbą. Pasivaikščiok aplink, pasižiūrėk, ar viskas gerai.

Polis pranyko minioje.

Muzikantai nuėjo atsigavinti. Jaunas vyras Ninas Valentis paėmė paliktą mandoliną, užkėlė kairę koją ant kėdės ir ėmė dainuoti vulgarią sicilietišką meilės dainą. Ninas Valentis buvo gražaus, bet papurtusio nuo nuolatinio girtavimo veido; ir dabar jis jau buvo apkaušęs. Jis vartė akis, kai jo liežuvis švelniai tarė nešvankius dainos žodžius. Moterys džiugiai spygavo, o vyrai rėkė paskutinį kiekvieno posmo žodį pritardami dainininkui.

Donas Korleonė, garsėjęs puritonišku požiūriu į tokius dalykus, nors apkūni jo žmona džiaugsmingai spygavo kartu su kitais, taktiškai pradingo name. Tai pamatęs Sonis Korleonė nuėjo prie nuotakos stalo ir atsisėdo greta jaunosios Liucijos Mančini, vyriausiosios pamergės. Jiems niekas negrėsė: žmona virtuvėje baigė ruošti vestuvinį tortą, kad būtų galima jį patiekti. Sonis kuštelėjo keletą žodžių merginai į ausį, ir ji pakilusi nuo stalo nuėjo. Palaukęs keletą minučių, Sonis nutaisė nerūpestingą miną ir ėmė skverbtis pro minią jai pavymui, tai šen, tai ten stabtelėdamas persimesti žodeliu su kokiu svečiu.

Visi sekė juos akimis. Vyriausioji pamergė, per trejus metus koledže tapusi tikrą tikriausia amerikiete, buvo prisirpusi mergina ir jau turėjo nekokią reputaciją. Per visą pasirengimą vestuvėms ji erzindama ir juokaudama flirtavo su Soniu Korleone, manydama, kad jai tai leistina, nes jis buvo vyriausiasis pabrols, taigi jos partneris vestuvėse. Dabar, pasikėlusį rausvos suknelės padurkus, Liucija Mančini, nutaisiusi apsimestinai nekaltą šypseną, įėjo į namus, lengvais žingsneliais užbėgo laiptais į tualetą ir kurį laiką jame pabuvo, o kai išėjo, Sonis Korleonė nuo laiptų aikštelės viršuje rankos mostu paragino ją lipti aukštyn.

♦ ♦ ♦

Pro uždarytą Dono Korleonės „kontoros“ – mažumą paaukštinto kampinio kambario – langą Tomas Heigenas stebėjo vestuvių pokylį girliandomis išpuoštame sode. Sienos jam už nugaros buvo nukrautos teisės knygomis. Heigenas buvo Dono advokatas ir ėjo *Consigliori* – patarėjo – pareigas, tad užėmė pačią svarbiausią po Dono padėtį šeimyniniame versle. Juodu su Donu šiame kambaryje išsprendė ne vieną keblų reikalą, tad pamatęs, kad Krikštatėvis palikęs linksmybes eina į namus, jis suprato, jog nepaisant vestuvių šiandien teks mažumą padirbėti. Donas ateina pasimatyti su juo. Paskui Heigenas pamatė, kaip Sonis Korleonė kažką kužda Liucijai Mančini į ausį, ir nedidelę jų komediją, kai jis nusekė paskui ją į namus. Heigenas išsišiepė, pasvarstė, ar pranešti apie tai Donui, bet nutarė to nedaryti. Nuėjęs prie rašomojo stalo, paėmė nuo jo ranka surašytą sąrašą žmonių, kuriems buvo išduotas leidimas akis į akį pasimatyti su Donu Korleone. Kai Donas įėjo į kambarį, Heigenas padavė jam sąrašą.

– Palik Bonasėrą pabaigai, – linktelėjęs galvą tarė Donas Korleonė.

Pro verandos duris Heigenas išėjo tiesiai į sodą, kur prašytojai stovėjo apspitę vyno statinaite. Jis pamojo kepėjui, storuliui Nazoriniui.

Pasisveikindamas Donas Korleonė apkabino kepėją. Kadaisė Italijoje vaikai būdami jie kartu žaisdavo, o užaugę liko draugai. Kiekvieną kartą per Velykas Korleonei į namus atgabendavo ką tik iškeptų kvietinių pyragų su sūriu auksine it kiaušinio trynys plutele, dydžio sulig sunkvežimio ratu, o per Kalėdas ir šeimos narių gimtadienius apie Nazorinio pagarbą Donui bylodavo pyragaičiai, tortai ir tešlainiai iš geros, riebios tešlos. Visus tuos metus, sunkius ir lengvesnius, Nazorinis nesiskųsdamas mokėjo mokesčius kepėjų sąjungai, kurią visai dar žalias būdamas įsteigė Donas, nors niekad neprašydavo už tai paslaugos – neminint to, kad karo metu paprašė sudaryti galimybę nusipirkti juodojoje rinkoje Kainų reguliavimo valdybos talonų cukrui. Dabar atėjo metas kepėjui pareikalauti to, kas jam, ištikimam draugui, priklauso, ir Donas Korleonė nekantraudamas su dideliu malonumu laukė, kada galės patenkinti jo prašymą. Jis ištiesė kepėjui „Di Nobili“ cigarą, stiklą geltono apelsinų likerio „Strega“ ir paragindamas uždėjo ranką jam ant peties. Tai buvo Dono žmoniškumo ženklas. Iš savo karčios patirties jis žinojo, kiek drąsos reikia prašant artimo paslaugos.

Kepėjas papasakojo savo dukters ir Enzo istoriją. Puikus vaikiną, italą iš Sicilijos; amerikiečių kariuomenės paimtas į nelaisvę ir atgabentas į JAV; garbės žodžiu pasižadėjęs padėti mūsų kariaujančiai šaliai! Tarp dorojo Enzo ir jo numylėtinės Katerinos kilo tyra, kilni meilė, bet dabar, kai karas baigėsi, vargšas vaikiną bus repatrijuotas į Italiją, o Nazorinio duktė tikrai mirs iš širdgėlos. Tik Donas Korleonė gali padėti šiems nusiminusiems įsimylėjėliams, jis – jų paskutinė viltis.

Donas vedžiojo Nazorinį pirmyn atgal po kambarį, uždėjęs ranką jam ant peties, supratingai linksėdamas galvą. Kepėjui baigus, Donas Korleonė nusišypsojęs jam tarė:

– Mano brangusis drauge, pamiršk visus rūpesčius.

Ir kuo išsamiausiai paaiškino, ką reikia daryti. Reikia surašyti prašymą apygardos kongresmeniui, o šis pasiūlys specialų įstaty-

mo projektą, kuris leis Enzui tapti JAV piliečiu. Kongresas tikrai priims tokį įstatymą – tai privilegija, kurią tie sukčiai teikia vien kitiems. Donas Korleonė paaiškino, kad tai kainuosią pinigų, įprasta kaina už tokius dalykus dabar du tūkstančiai dolerių. Jis, Donas Korleonė, garantuojąs rezultatus ir perduosiąs pinigus. Ar jo draugas sutinkąs?

Kepėjas energingai linktelėjo galvą. Jis nesitikėjęs tokios didžiulės paslaugos už dyką. Suprantama. Specialus Kongreso nutarimas nepigiai kainuoja. Nazorinis iš dėkingumo ko neapsiverkė. Donas Korleonė palydėjo jį iki durų, patikino, kad kompetentingi žmonės bus nusiųsti į jo kepyklą susitarti dėl smulkmenų ir užpildyti visus reikalingus dokumentus. Kepėjas jį apkabino ir pranyko sode.

Heigenas nusišypsojo Donui.

– Nazorinis čia gerai įdės kapitalą. Žentas ir pigus pagalbininkas kepykloje iki grabo lentos – vos už du tūkstančius dolerių, – tarė jis, o paskui mažumą patylėjęs paklausė, kam patikėti šį darbą.

Donas Korleonė susimąstęs suraukė kaktą.

– Ne mūsų *paisan**. Pavesk jį žydui iš gretimos apygardos. Tegul pakeičia namų adresus. Man regis, dabar, kai karas baigėsi, tokių atvejų gali būti gausu; mums reikia surasti papildomai žmonių Vašingtone, kurie galėtų imtis to smarkiai išaugusio krūvio nekeldami kainos.

Heigenas pasižymėjo savo bloknote: „Kongresmenas Liutekas netinka. Pamėginti Fišerį.“

Kito Heigeno iškviesto vyro reikalas buvo labai paprastas. Tai buvo Antonijus Kopola, sūnus žmogaus, su kuriuo Donas Korleonė jaunystėje dirbo geležinkelio depe. Kopolai reikėjo pusės tūkstančio dolerių picerijai atidaryti; šiuos pinigus jis

* Tautiečiui (it.).

turėjo sumokėti kaip užstatą už įrengimus ir specialią krosnį. Dėl priežasčių, kurių niekas neaiškino, paskolos jis negalėjo gauti. Donas įsikišo ranką į kišenę ir ištraukė pluoštą banknotų, bet reikalingos sumos ten nebuvo. Jis nutaisė rūgščią miną ir paprašė Tomo Heigeno:

– Paskolink man šimtą dolerių. Gražinsiu pirmadienį, kai nueisiu į banką.

Kopola pareiškė, esą keturių šimtų jam per akis, bet Donas tik patapšnojo jam per petį ir teisindamasis pasakė:

– Per tas prašmatnias vestuves mažumą pristigau grynųjų, – jis paėmė iš Heigeno pinigų ir padavė juos Antonijui Kopolai kartu su savo paties banknotų pluoštu.

Heigenas žiūrėjo į jį mintyse žavėdamasis. Donas visuomet mokė, kad jeigu dosniai elgiesi, turi parodyti, jog tas dosnumas yra asmeninio pobūdžio. Kaip pakutens Antonijo Kopolos saviuilę, kad toks žmogus kaip Donas skolinasi pinigų, idant paskolintų jam. Ne todėl, kad Kopola būtų nežinojęs Doną esant milijonierių – jis tai žinojo, – bet kiek milijonierių kęs kad ir menkiausią nepatogumą dėl neturtingo draugo?

Donas klausiamai pakėlė galvą.

– Luko Brazio sąrašė nėra, – tarė Heigenas, – bet jis nori jus pamatyti. Jis supranta, kad viešai tai neįmanoma, tad nori asmeniškai jus pasveikinti.

Pirmąkart Donas atrodė nepatenkintas. Jis tikėjosi tiesesnio atsakymo.

– To reikia? – paklausė jis.

– Jūs suprantate jį geriau negu aš, – gūžtelėjęs pečiais atsakė Heigenas. – Bet jis buvo labai dėkingas už pakvietimą į vestuves – jis visai to nesitikėjo. Manding, jis nori parodyti savo dėkingumą.

Donas Korleonė linktelėjo galvą ir mostu parodė, kad jam atvestų Luką Brazilį.

O sode Kei Edams atkreipė dėmesį į nesuvaldomo įtūžio perkreiptą Luko Brazio veidą ir pasiteiravo apie jį. Maiklas atsivėdė Kei į vestuves tam, kad ji pamažu ir galbūt nepatirdama didžiojo sukrėtimo sužinotų tiesą apie jo tėvą, bet kol kas ji žiūrėjo į Doną kaip į ne visai etiškai besielgiantį verslininką. Maiklas nutarė užuolankomis atskleisti jai dalį tiesos. Jis paaiškino, kad Lukas Brazis – vienas iš labiausiai siaubą keliančių Rytų Amerikos žmonių nusikaltėlių pasaulyje. Žmonės kalbėjo, esą jis turįs nepaprastą talentą – galįs nužudyti nurodytą žmogų vienui vienas, be bendrininkų, todėl įstatymų saugotojai bemaž neturį galimybių rasti nusikaltėlių ir jį nuteisti. Maiklas susiraukė ir tarė:

– Nežinau, ar visi tie niekai teisybė, bet aš tikrai žinau, kad jis lyg ir tėvo draugas.

Tik dabar Kei ėmė kažką suvokti.

– Ar tu neduodi suprasti, kad toks žmogus dirba pas tavo tėvą? – nelabai tikėdama paklausė ji.

„Velniop visa tai“, – pamanė Maiklas ir be užuolankų papasakojo:

– Beveik prieš penkiolika metų vieni žmonės norėjo atimti iš tėvo aliejaus importo verslą. Jie mėgino jį nužudyti, ir tai jiems vos nepavyko. Lukas Brazis ėmėsi jų. Pasakoja, esą per dvi savaites jis užmušęs šešis vyrus, ir taip pasibaigęs garsusis alyvų aliejaus karas, – jis šyptelėjo, tartum tai būtų anekdotas.

Kei nukrėtė širpas.

– Tu nori pasakyti, kad į tavo tėvą šovė gangsteriai?

– Prieš penkiolika metų, – atsakė Maiklas. – Nuo to laiko visiška ramybė, – jis išsigando per daug išplepėjęs.

– Tu nori mane įbauginti. Tu tiesiog nenori, kad aš už tavęs tekėčiau, – Kei nusišypsojo ir bakstelėjo alkūne jam į šoną. – Labai gudriai sugalvojai.

– Noriu, kad tu apie tai pamąstytum, – nusišypsojęs jai atsakė Maiklas.

– Ar jis tikrai užmušė šešis žmones? – smalsavo Kei.

– Taip rašė laikraščiai, – atsakė Maiklas. – Niekas niekad to neįrodė. Bet esama dar vienos istorijos apie jį, kurios niekas niekuomet nepasakoja. Atseit ji tokia baisi, kad net mano tėvas nenori apie ją kalbėti. Tomas Heigenas ją žino, bet man nepasakoja. Kartą aš juokais jo paklausiau: „Kada aš užaugsiu toks didelis, kad galėsiu išgirsti istoriją apie Luką?“, o jis man atšovė: „Kai tau bus šimtas metų.“

Maiklas gurkštelėjo vyno iš savo taurės.

– Tai bent istorija! Tai bent Lukas! – tarė jis.

Lukas Brazis iš tikrųjų buvo toks vyras, kad net pats velnias pragare būtų jo išsigandęs – žemas, kresnas, masyvia galva, o kai jis būdavo šalia, išgirdavai skambinant pavojaus varpus. Jo veidas buvo įtūžio iškreiptas; jo akys buvo rudos, tačiau visai neturėjo tai spalvai būdingos šilumos, veikiau lavoniškos. Burna buvo ne tiek žiauri, kiek be gyvybės, lūpos plonos, lyg guminės, veršienos spalvos.

Brazis, pagarsėjęs smurtininkas, varė aplinkiniams baimę, o apie jo atsidavimą Donui Korleonei sklido legendos. Jis buvo vienas iš didžiausių luitų, ant kurių laikėsi Dono galybės statinys. Tokie kaip jis buvo retenybė. Lukas Brazis nebijojo policijos, visuomenės, Dievo, pragaro, nesibaimino ir nemylėjo artimo. Užtat jis nutarė, pats panorio bijoti Dono Korleonės ir jį mylėti. Atvestas į Dono kambarį, baisusis Brazis iš tos pagarbos stovėjo it mietą prarijęs. Jis mikčiodamas išsakė savo įmantrius sveikinius ir oficialų palinkėjimą, kad pirmasis vaikaitis būtų vyriškos lyties, o paskui įteikė Donui pinigų prikimštą voką dovanų jaunavedžiams.

Tai štai ko jis norėjo. Heigenas pastebėjo, kaip pasikeitė Donas Korleonė. Donas sutiko Brazį, kaip karalius pasveikina pavaldinį, padariusį jam neįkainojamą paslaugą – be menkiausio familiarumo, bet su karališka pagarba. Kiekvienu gestu, kiekvie-

nu žodžiu Donas Korleonė parodė Lukui Braziui, kad jis yra aukštai vertinamas, ir nė akimirką neparodė nuostabos, kad vestuvinė dovana įteikiama jam asmeniškai. Jis suprato.

P pinigų voke buvo tikrai daugiau, nei davė kas kitas. Daugel valandų Brazis suko galvą, kokią sumą duoti, spėliodamas, kiek gali atnešti kiti svečiai. Jis norėjo būti dosniausias ir tuo parodyti labiausiai gerbiąs Doną – todėl ir įteikė voką asmeniškai Donui; o šis, atsakydamas jam tokiu pat įmantriu padėkos žodžiu, šio netakto nepastebėjo. Heigenas pamatė, kaip iš Luko Brazio veido pranyksta įtūžis, ir jis nušvinta iš pasididžiavimo ir pasitenkinimo. Prieš išeidamas pro Heigeno atvertas duris, Brazis pabučiavo Donui ranką. Heigenas nusišypsojo Braziui santūriai draugiška šypsena, į kurią šis atsakė mandagiai vypteldamas toms į gumą panašiomis veršienos spalvos lūpomis.

Durims užsidarius, Donas Korleonė su palengvėjimu atsiduso. Brazis buvo vienintelis žmogus pasaulyje, kuris galėjo priversti jį nejaukiai pasijusti. Tas žmogus buvo it kokia gamtos jėga, kurios iki galo nesuvaldysi; su juo reikėjo elgtis taip atsargiai, kaip su dinamitu. Donas gūžtelėjo pečiais. Prireikus net ir dinamitą galima susprogdinti nepadarius žalos. Jis klausiamai pažvelgė į Heigeną.

– Bonasera liko vienintelis?

Heigenas linktelėjo galvą. Donas Korleonė mąsliai suraukė kaktą ir tarė:

– Prieš atvesdamas jį, liepk Santinui čia ateiti. Jam reikia šio bei to pasimokyti.

Išėjęs į sodą, Heigenas sunerimęs dairėsi Sonio. Jis paliepė Bonasera dar mažumą palaukti ir priėjo prie Maiklo ir jo merginos.

– Ar nematėt kur Sonio?

Maiklas papurtė galvą. „Prakeikimas, – dingtelėjo Heigenui. – Jeigu Sonis visą tą laiką dulkina vyriausiąją pamerę, gali būti nemalonumų: jo žmona, merginos šeima – tai gali virsti

tragedija.“ Sunerimęs jis nuskubėjo prie įėjimo, kuriame beveik prieš pusvalandį matė pranykstant Sonį.

Matydama, kaip Heigenas eina į namą, Kei Edams paklausė Maiklo:

– Kas jis toks? Tu pristatei jį kaip savo brolių, bet jo pavardė kitokia, ir jis visai nepanašus į italą.

– Tomas gyvena su mumis nuo dvylikos metų, – paaiškino Maiklas. – Jo tėvai mirė, ir jis bastėsi po gatves. Jo akys buvo supūliavusios nuo infekcijos. Sonis vieną vakarą parsivedė jį namo, ir jis paprasčiausiai pasiliko. Jis neturėjo kur dėtis. Jis gyveno pas mus, kol vedė.

Kei Edams buvo sujaudinta.

– Tai išties romantiška. Tavo tėvas turbūt jautrios širdies žmogus – įsūnyti ką nors štai taip, lyg niekur nieko, kai pats turi šitiek savo vaikų.

Maiklas nesivargino aiškindamas jai, kad imigrantams iš Italijos keturi vaikai – nedidelė šeima. Jis tik pasakė:

– Tėvas jo neįsūnijo. Tomas paprasčiausiai su mumis gyveno.

– Aa, – numykė Kei, o paskui pasmalsavo: – O kodėl jis jo neįsūnijo?

Maiklas nusijuokė.

– Todėl, kad tėvas pasakė, jog bus negarbinga, jei Tomas pakeis savo pavardę. Negarbinga jo tėvų atžvilgiu.

Jie pamatė, kaip Heigenas gina Sonį pro verandos duris į Dono kabinetą, o paskui sulenktu smiliumi pasivadina Amerigą Bonaserą.

– Kodėl jie neduoda ramybės tavo tėvui su savo reikalais tokią dieną? – paklausė Kei.

Maiklas vėl nusijuokė.

– Nes žino, kad pagal tradiciją joks sicilietis negali nepatenkinti tavo prašymo dukters vestuvių dieną, ir nė vienas sicilietis niekad nepraleidžia tokios progos.